

PRZEMYSŁAW KIELISZEWSKI, MICHAŁ MĘKARSKI

KULTURA W WIELKOPOLSCE W PERSPEKTYWIE BADAŃ SONDAŻOWYCH - OFERTA KULTURALNA

DOBÓR PRÓBY I GŁÓWNE PROBLEMY BADAWCZE

Wybierając ośrodki miejskie, w których miały odbyć się badania, zespół badawczy dokonał intencjonalnego wyboru sześciu miast powiatowych. Wyniki nad aktywnością kulturalną mieszkańców stolicy Wielkopolski są znane, choć niepublikowane. Badania takie były prowadzone na przełomie 2006 i 2007 przez Instytut Kulturoznawstwa UAM¹. Stan kultury w metropoliach – co oczywiste – różni się od tego, jaki właściwy jest mniejszym ośrodkom, dlatego też zespół skupił się w swych badaniach właśnie na nich. Potencjały i deficyty kulturalne zbadano zatem w: Czarnkowie, Gnieźnie, Jarocinie, Kępnie, Turku i Wolsztynie. Niemal we wszystkich tych ośrodkach liczba mieszkańców nie przekracza 30 tys. (wyjątek stanowi Gniezno, które liczy blisko 70 tys. mieszkańców). Wymienione miasta łączą znaczna odległość od stolicy Wielkopolski – od 51 km (w przypadku najbliższej leżącego Gniezna) do aż 170 km (w przypadku odległości, jaka dzieli Kępno od Poznania). Różne położenie geograficzne badanych miast na mapie województwa oraz, po części, wynikające z niego różnice historyczne i mentalnościowe były ważnym powodem, dla którego owe ośrodki zostały wybrane. Badając kulturę w Wielkopolsce, zespół pragnął dostrzec w sposób najszerzy jej specyfikę i różnorodność – a nie byłoby to możliwe bez zbadania (często pomijanych i marginalizowanych) miast leżących na obrzeżach województwa. Dlatego też przy wyborze miast powiatowych tak istotne znaczenie miało usytuowanie powiatów. Powiat turecki traktować należy jako swoistego reprezentanta ściany południowo-wschodniej, powiat kępiński – ściany południowej, powiat gnieźnieński – ściany wschod-

¹ J. Schmidt, F. Schmidt, *Teatry oraz filharmonie. Raport cząstkowy z badań ankietowych*, Poznań, styczeń 2007. Materiał wykonany na zlecenie i przekazany do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

niej, powiat czarnkowsko-trzcianecki – ściany północnej, a powiat wolsztyński – ściany zachodniej województwa wielkopolskiego.

Dzięki temu w tej części diagnozy możliwe jest ukazanie szerokiego i wieloaspektowego spojrzenia na kulturę w Wielkopolsce – nie ograniczając się do problemów znacznych aglomeracji miejskich. Niewątpliwą wartością niniejszej części jest uchwycenie ogromnych potencjałów, które drzemią w każdym z przebadanych miast oraz różnorodności kultury w województwie, a z drugiej strony – wskazanie problemów i deficytów związanych z upowszechnianiem kultury – pozwala stworzyć jego pełny obraz. Nazwanie i dostrzeżenie pewnych trudności, z którymi boryka się ono w zbadanych miastach (i szerzej – w całym województwie), stanowi pierwszy krok w kierunku uruchomienia mechanizmów poprawy.

Grupą podlegającą badaniu są uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych. Z wyjątkiem Gniezna (gdzie zostały zbadane trzy szkoły – dwa licea oraz technikum) w każdym mieście powiatowym wybrano do badania największe liceum ogólnokształcące. W sumie uzyskano opinię 726 osób. Wśród respondentów, którzy prawidłowo wypełnili metryczkę, 67,5% stanowiły uczennice (477 osób), a 32,5% uczniowie (230 osób) – co odzwierciedla ogólnopolską tendencję większej liczby uczących się kobiet niż mężczyzn w liceach ogólnokształcących.

Liczba respondentów w poszczególnych miastach oraz procent całości:

- Czarnków – 129 (17,8%)
- Gniezno – 164 (22,6%)
- Jarocin – 112 (15,4%)
- Kępno – 101 (13,9%)
- Turek – 113 (15,5%)
- Wolsztyn – 107 (14,7%)

W każdym badanym mieście zespół badawczy pragnął uzyskać opinię minimum stu respondentów – cel ten został w pełni zrealizowany. Liczba przebadanych uczniów w Gnieźnie została zwiększona do 164, gdyż miasto było największym pod względem liczby mieszkańców ośrodkiem.

Zespół badawczy poprosił o opinię maturzystów, ponieważ są to ludzie młodzi, którzy stoją przed wyborem drogi zawodowej, mający z reguły rozbudzone lub sprecyzowane zainteresowania i krytyczne spojrzenie na otaczającą rzeczywistość. Ponadto w już niedługim czasie staną przed wyborem drogi życiowej – część z nich wyruszy na studia do innych miast. O tym, czy wrócą do rodzinnych stron, decydować będzie wiele czynników – jednym z nich jest satysfakcja z poziomu lokalnej oferty kulturalnej.

Aby uzyskać jak największy przekrój maturzystów, a jednocześnie móc porównywać wyniki badań w poszczególnych miastach, zdecydowano się

na zbadanie w niemal wszystkich miastach powiatowych tych samych profili klas maturalnych (wyjątkami są Jarocin i Kępno, w których, z powodu znacznej ilości uczniów w klasie, zbadano trzy profile). Wybrano zatem cztery zróżnicowane profile: humanistyczny, matematyczno-fizyczny, biologiczno-chemiczny i geograficzny.

Tabela 1

Profile klas respondentów

	Profil klasy	
	Liczebność	%
Humanistyczny	202	28,7
Matematyczno-fizyczny	179	25,5
Biologiczno-chemiczny	213	30,3
Geograficzny	109	15,5

Tabela 2

Profile klas respondentów w badanych miastach

		Miasto					
		Czarnków	Gniezno	Jarocin	Kępno	Turek	Wolsztyn
Humanistyczny	Liczebność	69	27	25	29	28	24
	%	53,5	16,5	22,3	29,3	24,8	27,9
Matematyczno-fizyczny	Liczebność	27	20	33	43	28	28
	%	20,9	12,2	29,5	43,4	24,8	32,6
Biologiczno-chemiczny	Liczebność	22	56	54	27	28	26
	%	17,1	34,1	48,2	27,3	24,8	30,2
Geograficzny	Liczebność	11	61			29	8
	%	8,5	37,2			25,7	9,3

Badanie zostało przeprowadzone w szkołach maturzystów przy pomocy ankiety audytoryjnej, która nieznacznie się różniła w poszczególnych miastach (w aspektach: oceny lokalnych wydarzeń kulturalnych, oceny instytucji kultury występujących w danym mieście oraz częstotliwości korzystania z ich oferty). Dzięki zastosowanemu, niemal identycznemu kwestionariuszowi ankiety, możliwe są zarówno porównania wyników poszczególnych miast, jak i wyciąganie ogólnych ocen i tendencji charakterystycznych dla całej grupy respondentów.

Przeprowadzenie badania wśród maturzystów szkół średnich pozwoliło do analizy dodać kategorię miejsca zamieszkania, dlatego zespół badawczy jest w stanie jeszcze pełniej zbadać różnice w ocenie poziomu kultury, przepływie informacji o ofercie kulturalnej czy uczestnictwie w wydarzeniach kulturalnych, które wynikają z odległości od lokalnych centrów kultury. W przypadku szkół podstawowych i gimnazjów w małych ośrodkach miejskich miejsce zamieszkania uczniów zazwyczaj jest położone w pewnej bliskości od placówki oświatowej (rodzice posyłają dziecko do najbliższej szkoły). Natomiast w przypadku szkół średnich, gdzie o rekrutacji decydują uzyskane wyniki, mamy do czynienia z większą liczbą uczniów mieszkających poza miastem edukacji. Wśród respondentów najliczniejszą grupą osób są maturzyści, którzy mieszkają na wsi w tym samym powiecie – stanowią oni 41,5% wszystkich uczniów. Kolejna grupa to 45,7% respondentów, mieszkających w mieście badania lub innym mieście znajdującym się na terenie powiatu. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 12,8% przebadanych maturzystów mieszka w znacznym oddaleniu od miasta, gdyż pochodzi z miejsc poza granicami badanych powiatów. Najwięcej takich osób jest w Wolsztynie (gdzie osoby mieszkające poza granicami powiatu wolsztyńskiego stanowią aż 38,5% wolsztyńskich maturzystów). Godne uwagi są także wskazania uczniów z Czarnkowa i Kępna: w miastach tych ponad połowa wszystkich przebadanych licealistów mieszka na wsi położonej na terenie powiatu. Największą liczbę uczniów wywodzących się z samego miasta można zaobserwować w Jarocinie – blisko połowa z nich wskazała, że mieszka w tym samym mieście, w którym się aktualnie uczy (49,5%).

Tabela 3

Miejsce zamieszkania respondentów w badanych miastach

		Miasto					
		Czarnków	Gniezno	Jarocin	Kępno	Turek	Wolsztyn
Miasto badania	Liczebność	47	72	54	34	41	26
	%	36,7	46,2	49,5	34,0	36,3	27,1
W innym mieście w powiecie	Liczebność	4	19	9	4	8	3
	%	3,1	12,2	8,3	4,0	7,1	3,1
Na wsi w powiecie	Liczebność	76	46	27	56	56	30
	%	59,4	29,5	24,8	56,0	49,6	31,3
W mieście/ wsi poza granicami powiatu	Liczebność	1	19	19	6	8	37
	%	0,8	12,2	17,4	6,0	7,1	38,5

Tabela 4

Miejsce zamieszkania respondentów

	Miejsce zamieszkania	
	liczebność	%
Miasto badania	274	39,0
W innym mieście w powiecie	47	6,7
Na wsi w powiecie	291	41,5
W mieście/wsi poza granicami powiatu	90	12,8

W ankiecie poproszono badanych o podanie wykształcenia posiadanego przez ich rodziców. Najczęściej spotykanym wykształceniem rodziców respondentów było średnie zawodowe (34,6% ojców i 26,6% matek maturzystów legitymowało się takim poziomem wykształcenia). Największe różnice w aspekcie poziomu wykształcenia między rodzicami możemy zauważyć, analizując drugie co do ilości wskazań poziomy edukacyjne. W przypadku ojców – niemal co trzeci z nich (30,7%) posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Natomiast co czwarta matka (26,5%) ma wyższe (magisterskie lub lekarskie) wykształcenie. Ukończeniem studiów magisterskich może wykazać się jedynie 14,7% ojców.

Tabela 5

Wykształcenie ojca

	Wykształcenie ojca	
	liczebność	%
Podstawowe	14	2,0
Zasadnicze zawodowe	213	30,7
Średnie ogólnokształcące	46	6,6
Średnie zawodowe	240	34,6
Pomaturalne/policealne	35	5,0
Licencjackie/inżynierskie	44	6,3
Wyższe magisterskie lub lekarskie	102	14,7

Tabela 6

Wykształcenie matki

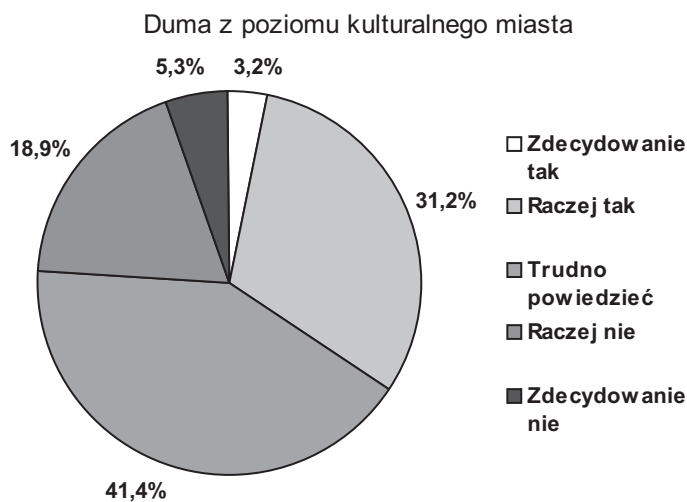
	Wykształcenie matki	
	liczebność	%
Podstawowe	17	2,4
Zasadnicze zawodowe	123	17,6
Średnie ogólnokształcące	96	13,7
Średnie zawodowe	186	26,6
Pomaturalne/policealne	58	8,3
Licencjackie/inżynierskie	34	4,9
Wyższe magisterskie lub lekarskie	185	26,5

KULTURA BLISKA W PERSPEKTYWIE BADANYCH

Wśród zadań, jakie postawiono przed osobami badanymi, znalazło się określenie stopnia zgodności ze stwierdzeniami odnoszącymi się do kultury, a dotyczącymi poziomu ich satysfakcji z korzystania z oferty i działań podejmowanych przez władze lokalne oraz funkcjonujące instytucje kulturalne. Respondenci mieli przy tym do dyspozycji pięciostopniowy zestaw odpowiedzi: „zdecydowanie tak”, „raczej tak”, „trudno powiedzieć”, „raczej nie”, „zdecydowanie nie”. Odpowiedziom tym przypisana została pięciostopniowa skala, gdzie najwyższa wartość przypisana jest odpowiedzi „zdecydowanie tak” (5), a najniższa „zdecydowanie nie” (1). Dzięki temu możliwe jest obliczenie wartości liczbowej, określającej poziom średniej zgodności z proponowanymi tezami.

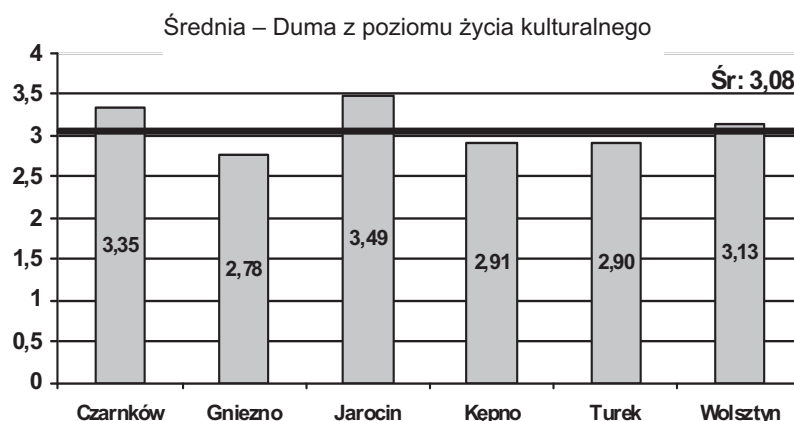
Ze stwierdzeniem: „Jestem dumny/dumna z poziomu życia kulturalnego w moim mieście”, w sposób zdecydowany zgodziło się 3,2% badanych. Odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 31,2%, „trudno powiedzieć” 41,4%, raczej nie 18,9%, a „zdecydowanie nie” – 5,3%. Średnia wartość zgodności²

Wykres 1

² Średnia wartość zgodności jest średnią arytmetyczną wszystkich wskazań badanych, obliczoną przez przypisanie poszczególnym twierdzeniom (ujętych na pięciostopniowej skali Likerta) wartości liczbowych – od odpowiedzi „zdecydowanie tak” (5) do wskazań „zdecydowanie nie” (1). Zatem im wyższa średnia wartość zgodności – tym większa przychylność respondentów do tez zawartych w danym twierdzeniu i większa ich zgodność z proponowanymi przez badaczy sformułowaniami.

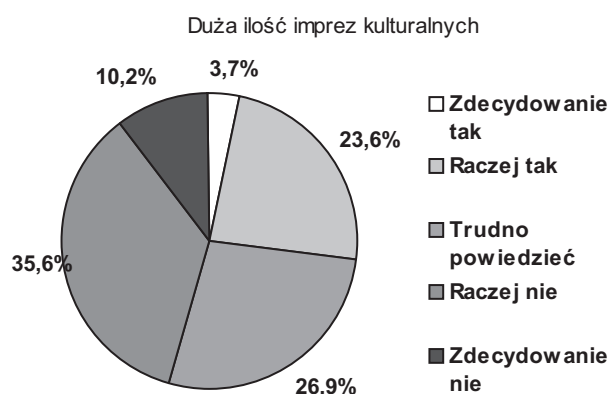
Wykres 2

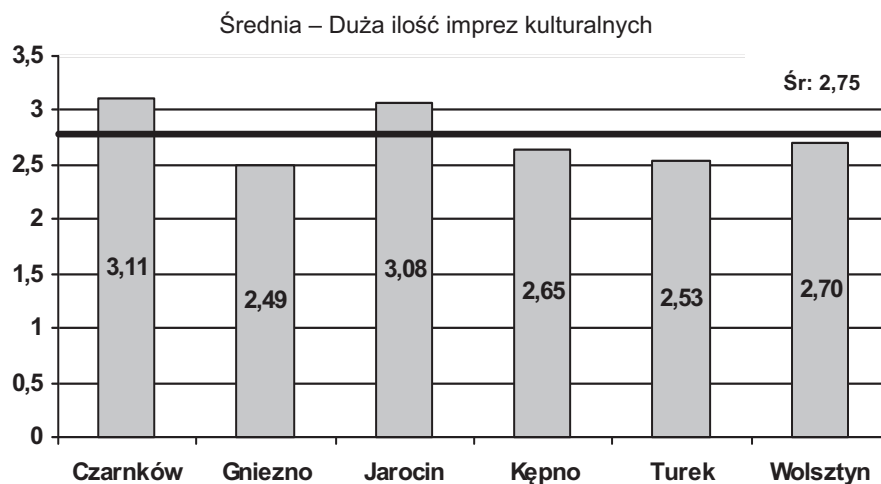
z proponowanym stwierdzeniem, biorąc pod uwagę wszystkie przebadane miasta, wynosi w tym przypadku 3,08. Odchylenia od niej są nieznaczne, choć warto zauważyć, że najwyższym poziomem dumy z kulturalnego życia miasta cechują się młodzi mieszkańcy Jarocina (3,49), a najniższym – Gniezna (2,78).

Z istnieniem dużej liczby imprez kulturalnych, spełniających potrzeby respondentów, w sposób zdecydowany zgodziło się 3,7% badanych, „raczej tak” odpowiedziało 23,6%, „trudno powiedzieć” 26,9%, „raczej nie” 35,6%, a „zdecydowanie nie” 10,2%. Średnia wartość zgodności wynosi w tym przypadku 2,75. Podobnie jak w poprzednio omawianej sytuacji – najniższy wskaźnik (2,49) osiągnęło Gniezno, a najwyższy (3,11) Czarnków.

Wykres 3

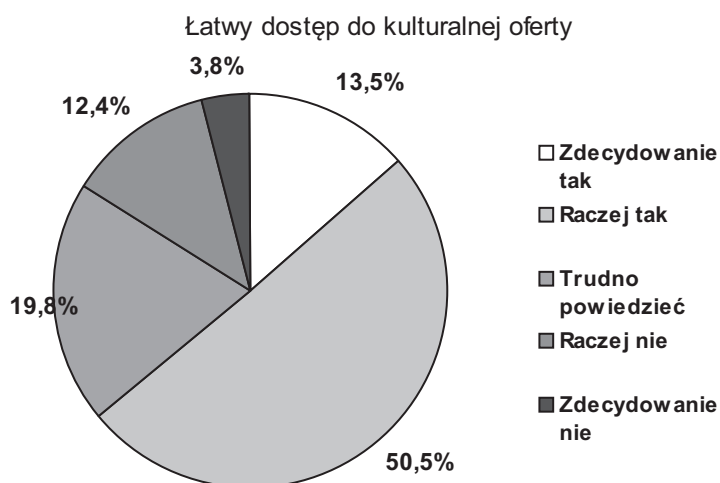

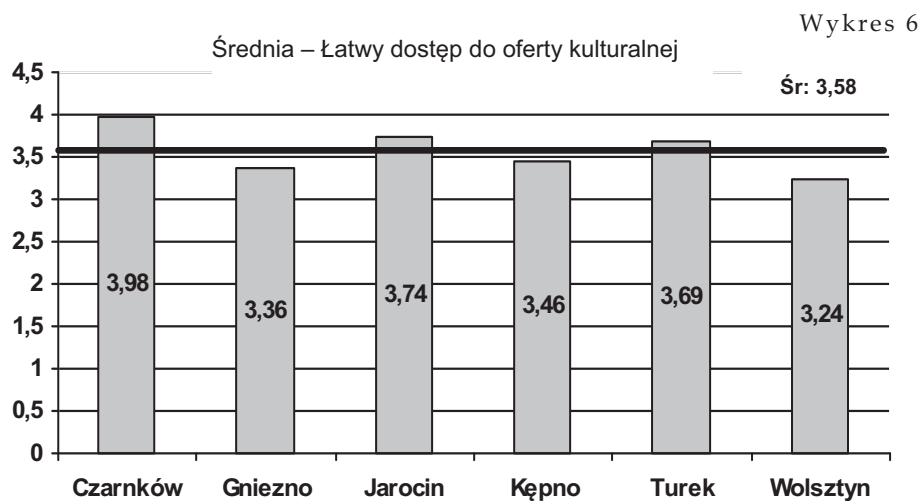
Wykres 4

Ze stwierdzeniem, iż „informacje o odbywających się w mieście imprezach kulturalnych są łatwo dostępne”, w sposób zdecydowany zgodziło się 13,5% osób badanych, odpowiedź „raczej tak” wybrało 50,5%, „trudno powiedzieć” 19,8%, „raczej nie” 12,4%, a „zdecydowanie nie” 3,8%. Średnia wartość zgodności wyniosła 3,58.

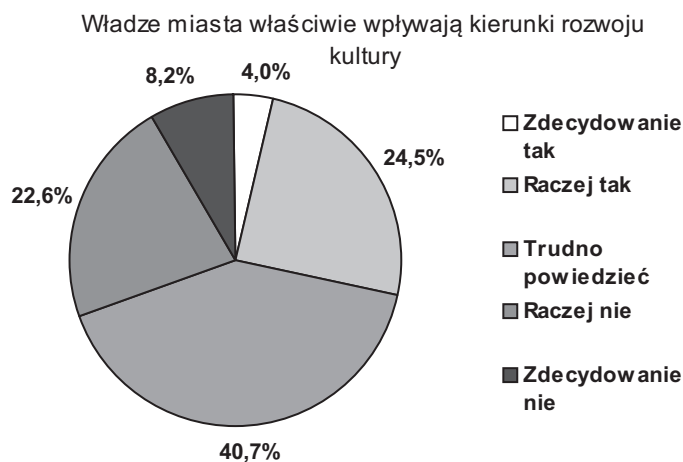
Wykres 5

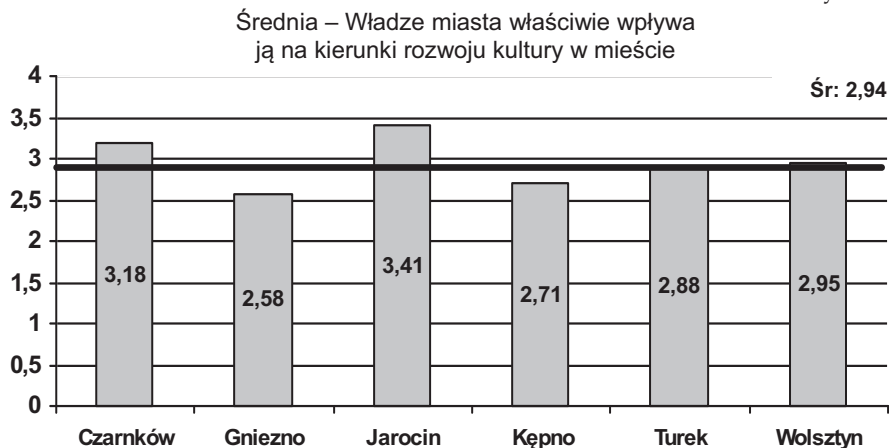

Kolejne ogniwo badania miało na celu sprawdzenie poziomu akceptowania tezy, iż władze miasta właściwie wpływają na kierunki rozwoju kultury w mieście, uwzględniając przy tym oczekiwania i potrzeby respondentów. Ze stwierdzeniem tym w sposób zdecydowany zgodziło się 4% badanych, „raczej tak” odpowiedziało 24,5%, „trudno powiedzieć” 40,7%, „raczej nie” 22,6%, a „zdecydowanie nie” 8,2%. Średnia punktowa wartość zgodności wyniosła w tym przypadku 2,94, przy czym najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w Jarocinie (3,41), a najniższą w Gnieźnie (2,58).

Wykres 7

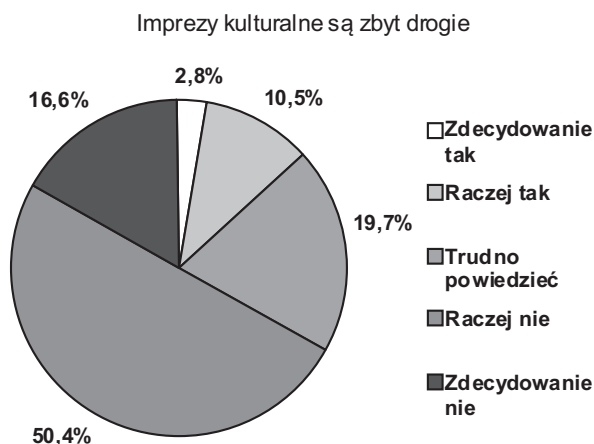

Wykres 8

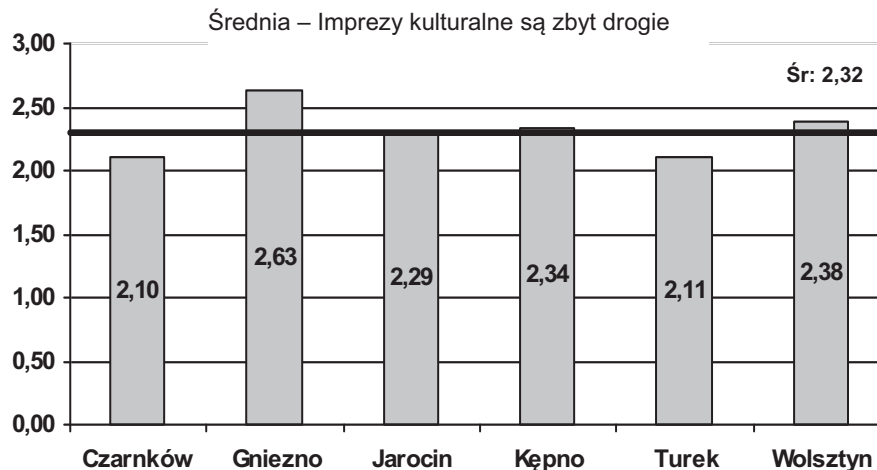

Przeprowadzony sondaż miał również na celu zbadanie finansowej dostępności imprez kulturalnych. W związku z tym, osoby badane poproszone zostały o ustosunkowanie się do tezy: „Imprezy kulturalne odbywające się w mieście są często zbyt drogie dla osób takich jak ja”. W stopniu zdecydowanym zgodziło się z nią jedynie 2,8% badanych, „raczej tak” odpowiedziało 10,5%, „trudno powiedzieć” 19,7%, „raczej nie” 50,4%, a „zdecydowanie nie” 16,6%. Średnia wartość zgodności wyniosła w tym przypadku 2,32 punktów, bez istotnych odchyleń w przypadku poszczególnych miast.

Wykres 9

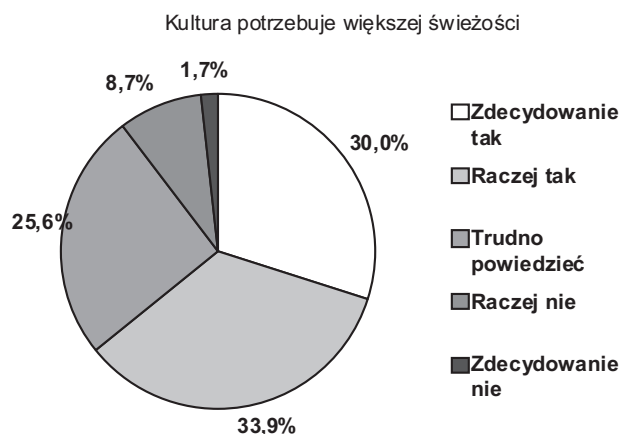

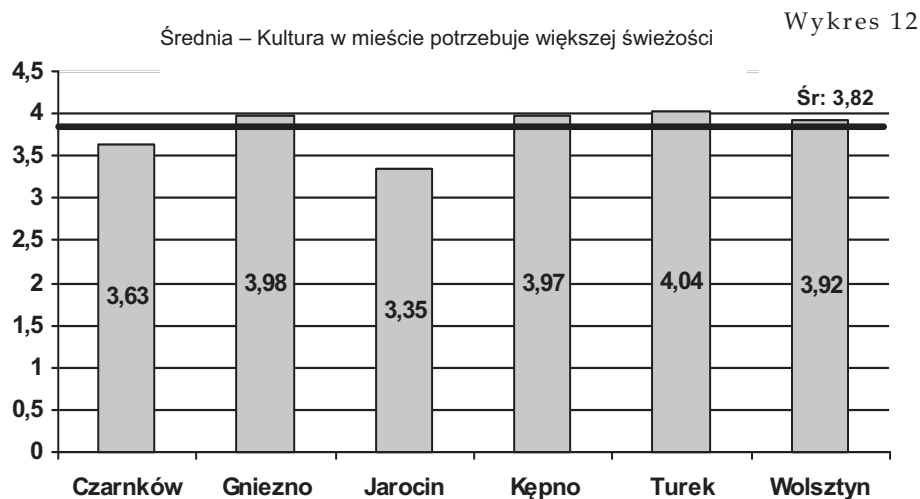
Wykres 10

Zastosowane narzędzie badawcze zawierało również tezę dotyczącą zmian, które mają na celu ożywienie kulturalnego życia w mieście. Z tym, że „kultura w mieście potrzebuje większej stymulacji, wpuszczenia świeżego powietrza”, w sposób zdecydowany zgodziło się aż 30% ogółu respondentów, 33,9% odpowiedziało „raczej tak”, 25,6% pozostało niezdecydowanych, „raczej nie” 8,7%, a zdecydowanie się z tym nie zgodziło zaledwie 1,7%. Średnia zgodności z omawianym stwierdzeniem wyniosła 3,82 punktu, przy czym najwyższą, zatem najmniej korzystną, wartość tego wskaźnika osiągnął Turek (4,04), a najniższą (3,35) Jarocin.

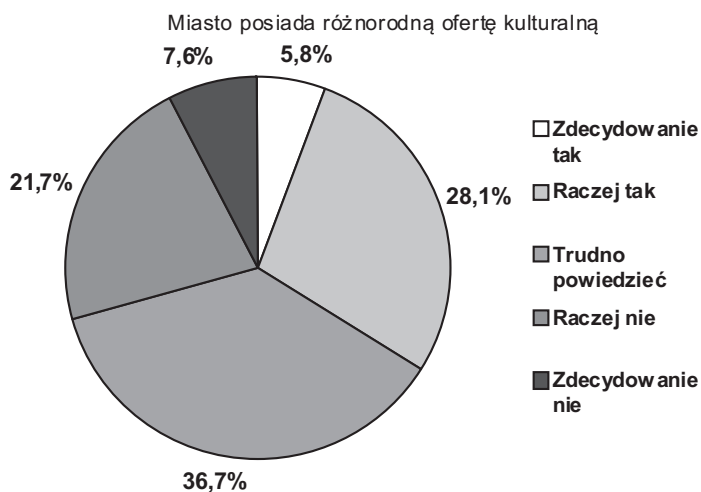
Wykres 11

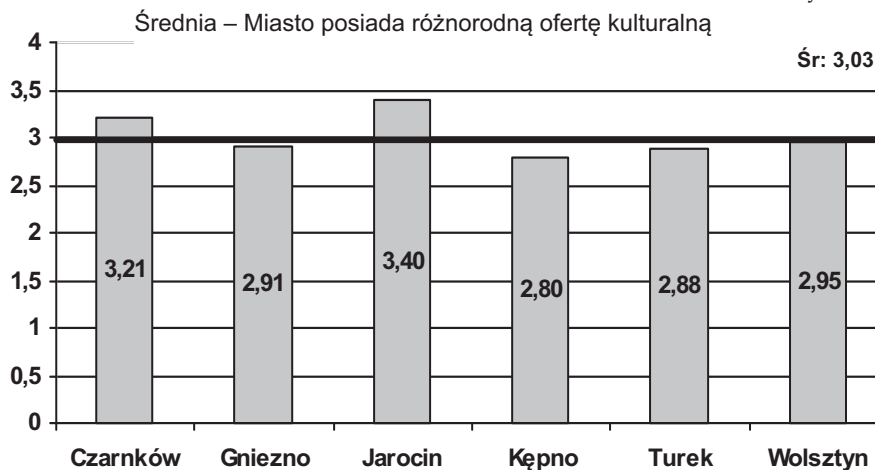

Zagadnienie to koreluje bezpośrednio z kolejnym, dotyczącym oceny różnorodności oferty kulturalnej. Ze stwierdzeniem, iż „miasto posiada różnorodną ofertę kulturalną i każdy może znaleźć w niej coś dla siebie”, zgodziło się w sposób zdecydowany 5,8% badanych, „raczej tak” odpowiedziało 28,1%, „trudno powiedzieć” 36,7%, „raczej nie” 21,7%, a „zdecydowanie nie” 7,6%. Średnia wartość zgodności wyniosła w tym przypadku 3,03 punktów, przy czym najkorzystniej oceniona została oferta Jarocina (3,40), a najslabiej Kępna (2,80).

Wykres 13

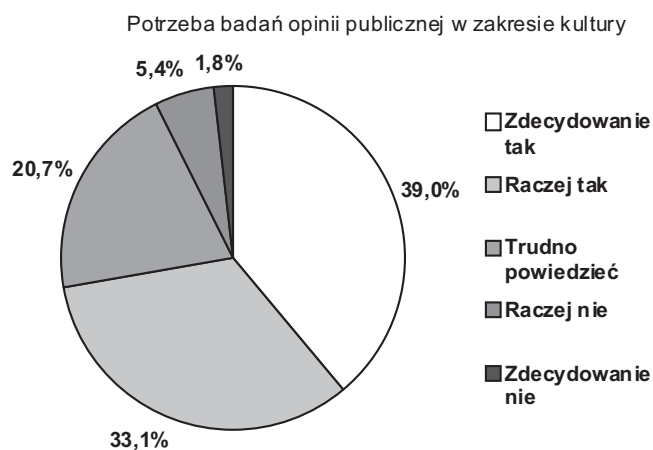

Wykres 14

Ostatnia z kwestii, dotyczących zgodności, koncentrowała się na potrzebie prowadzenia badań nad kulturą w poszczególnych miastach. Z tym, że „istnieje potrzeba badań opinii mieszkańców dotyczących kultury, by dostosować ofertę do ich oczekiwań i potrzeb”, w sposób zdecydowany zgodziło się aż 39% respondentów, „raczej tak” odpowiedziało 33,1%, „trudno powiedzieć” 20,7%, „raczej nie” 5,4 %, a „zdecydowanie nie” 1,8 %. Średnia wartość zgodności okazała się stosunkowo wysoka i wyniosła w tym przypadku 4,02 punktów, przy czym najsilniej potrzebę taką odczuwali mieszkańcy Turku (4,21), a najsłabiej Jarocina (3,84).

Wykres 15

Wykres 16

W prezentowanych wynikach szczególną uwagę zwraca kilka kwestii. Pierwszą z nich jest stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć”, szczególnie w przypadku stwierdzeń dotyczących poczucia dumy oraz oceny różnorodności oferty kulturalnej i kierunków działań władz na gruncie kultury. Oznaczać to może, że dla osób badanych kultura nie jest sferą ich najbliższych zainteresowań. Należy zaznaczyć jednak, że pojęcie „dumy” może być różnie rozumiane i jest pojęciem nieostrym. Jednakowoż duma kierowana wobec pewnego zagadnienia (w tym przypadku oferty kulturalnej miasta) niesie ze sobą elementy silnie wartościujące i łączące emocjonalną więzią daną osobę z obiektem jej dumy. Niepokojący jest zatem tak niski odsetek młodych osób, które deklarują „dumę” wobec lokalnej oferty kulturalnej, gdyż z pewnością te osoby traktować należy jako swoistych ambasadorów regionalnej kultury, biorących, poprzez swoją postawę, udział w jej promocji. Niepokoić może także wysoki (ponad 40%) wskaźnik negatywnych ocen oferty kulturalnej, a także bardzo wysoki (ponad 70%) wskaźnik potrzeby badań nad lokalną kulturą, których celem miałyby być jej poprawa. Ostatnie wskazanie świadczyć może o chęci upodmiotowienia, posiadania wpływu na ofertę kulturalną i o potrzebie jej dopasowania do oczekiwań młodych mieszkańców wielkopolskich powiatów.

Respondentom zadano także pytanie dotyczące oceny oferty kulturalnej miasta. Opinię, iż „jest ona bardzo bogata i właściwie każdy znajdzie tutaj coś dla siebie”, wyraziło ogółem zaledwie 2% badanych. Najwięcej wskazań odnotowano w Jarocinie (3,7%) i Czarnkowie (3,1%), najmniej w Turku (0,9%). Zdecydowanie więcej osób zgadza się ze stwierdzeniem, że „miej-

scowej kulturze brakuje nieco do ideału, ale oferta jest całkiem bogata”. Odpowiedź taką wskazało 19,7% wszystkich badanych. I znów najczęściej wśród nich stanowili mieszkańcy Jarocina (32,1%) i Czarnkowa (28,7%). Stosunkowo wysokim wskaźnikiem wykazać się może Wolsztyn (23,1%). Najmniej wskazań oceniających miejscową kulturę w ten sposób odnotowano w Turku (9,8%) i Gnieźnie (11,7%).

Najwięcej wskazań pojawiło się w przypadku odpowiedzi, iż „kultura stoi na przeciętnym poziomie – nie można powiedzieć, że jest specjalnie bogata, ale i uboga” (54,3%). Odsetek ten jest bardzo zrównoważony niemal we wszystkich badanych miastach (wynosi od 50-55%), z wyjątkiem Turku, gdzie jest on nieco wyższy (65,2%). W ocenie sytuacji kultury w mieście stosunkowo niewielu respondentów nie miało zdania w przedmiotowej kwestii. Odsetek ten wyniósł zaledwie 5,4%. Poza ocenami pozytywnymi, umiarkowanie pozytywnymi oraz neutralnymi pojawiły się też gorsze. Widoczne jest to we wskazaniu odpowiedzi, iż „kultura pozostawia dość dużo do życzenia”, którą wskazało łącznie 16,5% badanych. Najwięcej takich wskazań odnotowano w Gnieźnie (25,9%) i Kępnie (21,8%), najmniej – w Jarocinie (8,3%), Wolsztynie (9,6%) i Czarnkowie (10,9%). Stosunkowo niewielu respondentów wskazało odpowiedź, iż „w mieście kultura traktowana jest bardzo źle” – ogółem 2,1%. Na uwagę zasługuje fakt, iż wskazania takie nie pojawiły się w ogóle w dwóch spośród badanych miast – w Turku i Jarocinie.

Wykres 17

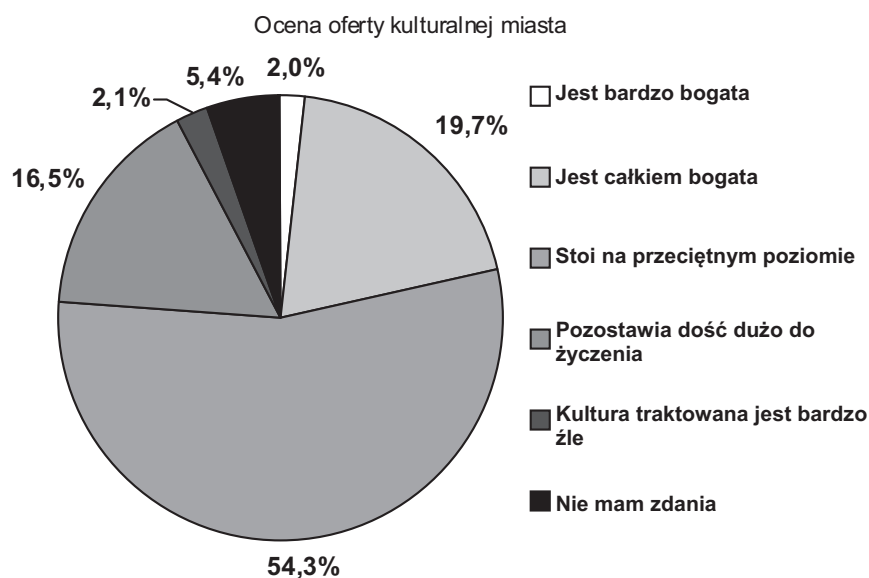

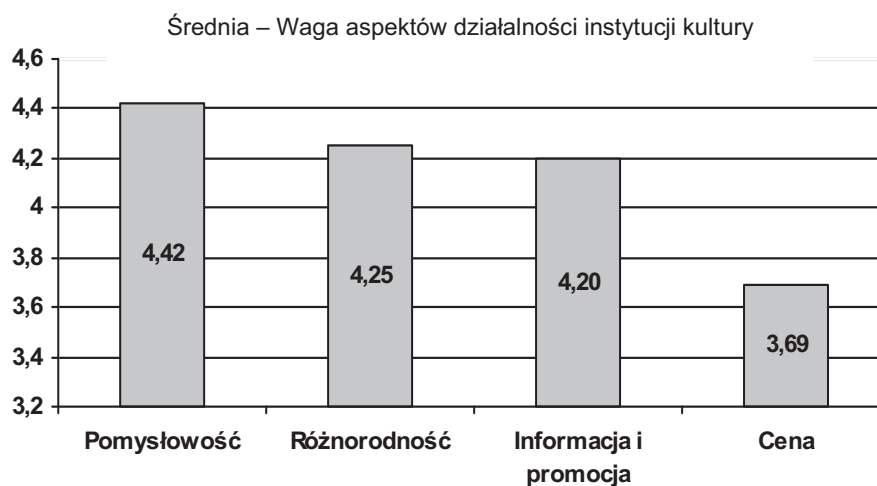
Tabela 7

Ocena oferty kulturalnej w poszczególnych miastach

		Miasto						Ogółem
		Czarnków	Gniezno	Jarocin	Kępno	Turek	Wolsztyn	
Jest bardzo bogata	liczebność	4	3	4	1	1	1	14
	%	3,1	1,9	3,7	1,0	0,9	1,0	2,0
Jest całkiem bogata	liczebność	37	19	35	15	11	24	141
	%	28,7	11,7	32,1	14,9	9,8	23,1	19,7
Stoi na przeciętnym poziomie	liczebność	71	87	55	50	73	54	390
	%	55,0	53,7	50,5	49,5	65,2	51,9	54,4
Pozostawia dość dużo do życzenia	liczebność	14	42	9	22	21	10	118
	%	10,9	25,9	8,3	21,8	18,8	9,6	16,5
Kultura traktowana jest bardzo źle	liczebność	1	3		7		4	15
	%	0,8	1,9		6,9		3,8	2,1
Nie mam zdania	liczebność	2	8	6	6	6	11	39
	%	1,6	4,9	5,5	5,9	5,4	10,6	5,4
Ogółem	liczebność	129	162	109	101	112	104	717
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Respondenci poproszeni zostali także o określenie, które spośród podanych aspektów działalności instytucji i organizacji kulturalnych są dla nich ważne. Paleta odpowiedzi obejmowała: dobrą informację i promocję imprez, różnorodność oferty, cenę wstępu oraz pomysłowość w realizacji imprez. Do oceny służyła pięciostopniowa skala ocen, gdzie 1 oznacza mało ważne, 5 – bardzo ważne.

Wykres 18

Zbiorcze zestawienie ocen wskazuje na to, że najistotniejszym aspektem działalności kulturalnej jest pomysłowość (czynnik ten uzyskał ocenę 4,42 punktu), następnie różnorodność imprez (4,25), informacja i promocja (4,20), a najmniej istotne okazały się koszty udziału w przedsięwzięciach kulturalnych (3,69).

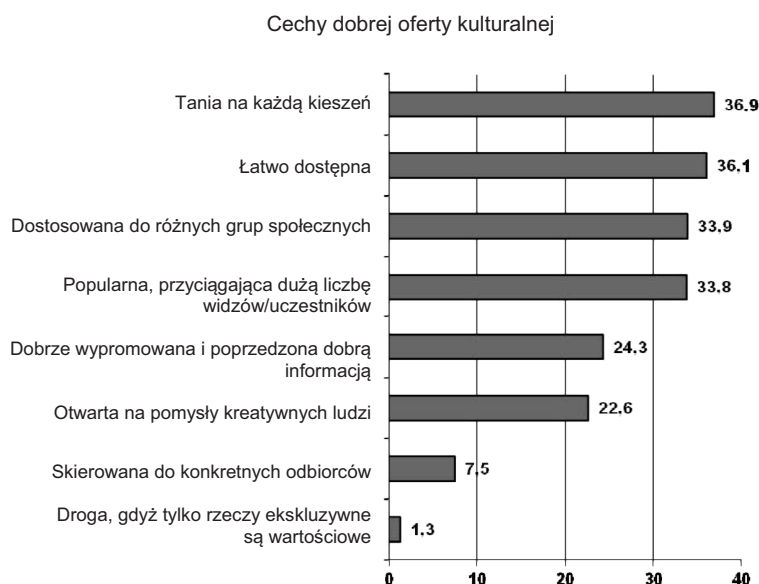
Ciekawie rozkładają się różnice we wskazaniach w poszczególnych miastach. Na przykład promocję i informację za bardzo istotną uznało ponad 50% respondentów z Jarocina i Wolsztyna, a tylko niespełna 40% osób badanych z Kępna. Różnorodność imprez za bardzo istotny czynnik uznało ponad 60% badanych z Turku i Wolsztyna, a tylko niecałe 50% z Czarnkowa. Aspekt ceny wstępu na imprezy okazał się niezwykle ważny dla blisko 50% mieszkańców Wolsztyna i Gniezna, a tylko 35,7% młodych czarnkowskich mieszkańców. Za bardzo istotny czynnik „pomysłowość” uznało ponad 70% turkowskich mieszkańców, blisko 70% badanych mieszkańców Czarnkowa i tylko niespełna 60% Gniezna. Mając na względzie fakt, iż analiza omawianego wcześniej stopnia zgodności z tezami dotyczącymi życia kulturalnego prezentowała najmniej korzystne wartości wskaźników w przypadkach Gniezna i Kępna, a także (rzadziej) Wolsztyna i Turku, możliwe jest tu ostrożne wysunięcie dalszych wniosków. Promocja i informacja wydaje się być istotniejsza w miejscach, gdzie zaspokojenie potrzeb kulturalnych osiąga stosunkowo wysoki poziom. Różnorodność uznawana jest za bardzo istotną cechę w miejscach, gdzie, zdaniem osób badanych, jej brakuje. Czynnik pomysłowości koreluje ze stwierdzeniem, iż „kultura wymaga świeżości”, i osiąga znaczące wskaźniki w miejscach, gdzie poziom zgodności z tym ostatnim sytuuje się na wysokim poziomie.

Respondenci poproszeni zostali również o określenie tego, jakie są, ich zdaniem, cechy dobrej oferty kulturalnej. Przy czym, z dostępnej ośmiopunktowej puli mogli wybrać co najwyżej dwie odpowiedzi. Najwięcej wskazań osiągnęły odpowiedzi: „tania, na każdą kieszeń” (cechę tę wskazało 36,9% badanych), następnie „łatwo dostępna” (36,1%), „dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych” (33,9%) i „popularna, przyciągająca dużą liczbę widzów/uczestników” (33,8%). Rzadziej wskazywano ofertę „dobrze wypromowaną i poprzedzoną dobrą informacją” (24,3%) czy „otwartą na pomysły kreatywnych ludzi” (22,6%). Nadzwyczaj rzadko pojawiały się odpowiedzi, że dobra oferta kulturalna powinna być „skierowana do konkretnych odbiorców, nawet jeśli jest ich niewielu” (7,5%) oraz „droga, gdyż tylko rzeczy ekskluzywne są wartościowe” (1,3%).

Zbiorcze zestawienie ukazuje, iż dla młodych mieszkańców Czarnkowa najważniejszą cechą dobrej oferty kulturalnej jest jej dostosowanie do potrzeb różnych grup społecznych (42,4% wskazań), Gniezna i Kępna – łatwość dostępu (odpowiednio 43,5% i 38,4%), Turku – popularność i zdolność

do przyciągnięcia dużej liczby uczestników (46,9%), a Jarocina i Wolsztyna – jej niska cena (odpowiednio 35,5% i 45,1%). Różnice wskazań nie wydają się w tym przypadku szczególnie istotne. Na uwagę zasługuje jednak to, że młodzi mieszkańcy Wielkopolski za dobrą uznają ofertę egalitarną, mogącą zostać przyjętą przez dużą liczbę osób, niezależnie od poziomu kulturowych kompetencji. Wniosek taki wypływa z marginalnego potraktowania takiej cechy oferty kulturalnej, która polega na skierowaniu jej do konkretnych odbiorców. Rozkład wskaźników świadczy też może o braku aspiracji do uczestnictwa w kulturze innej niż popularna.

Wykres 19

Osoby badane poproszone zostały o wskazanie najważniejszych źródeł informacji o wydarzeniach kulturalnych odbywających się w miastach, przy czym możliwy był tutaj wybór trzech odpowiedzi. Biorąc pod uwagę zestawienie zbiorcze, za najistotniejsze źródło tego rodzaju informacji można plakaty, afisze i billboardy. Odpowiedź taką wskazało aż 86,2% badanych. Kolejnym źródłem informacji są znajomi (75,7%). Dalsze wskazania to: lokalne gazety (31,8%) i ulotki (23,3%). Zdecydowanie mniej popularne są lokalne radio i telewizja (15,2%), lokalne portale informacyjne (13,8%), portale społecznościowe (13,4%) oraz fora internetowe (10,1%). Rolę całkowicie marginalną, jeśli chodzi o czerpanie informacji o wydarzeniach kulturalnych, pełnią newslettery wysyłane do zainteresowanych przez ich organizatorów (0,8%).

Wykres 20

Jakkolwiek rozkład popularności źródeł informacji o wydarzeniach kulturalnych w poszczególnych miastach jest względnie zróżnicowany, jeden element pozostaje w nich stały. Dla mieszkańców badanych miast najistotniejsze są wciąż tradycyjne formy przekazu informacji: plakat i billboard oraz wiadomości uzyskane od znajomych. Prezentowane wyniki pozostają w tej kwestii w całkowitej zgodności z wynikami badań przeprowadzonymi wśród studentów poznańskich uczelni³. Trudno zaprzeczyć, iż współcześnie Internet pełni istotną rolę w rozwoju młodych ludzi. Jednak przytoczone wyniki skłaniają do wysnucia wniosku, iż przestrzeń wirtualna jest sferą, która pozostaje dla kultury wciąż nie do końca wykorzystana i zagospodarowana.

MŁODZI WIELKOPOLANIE A INSTYTUCJE KULTURY

Osoby badane poproszone zostały o ocenę działalności wybranych instytucji kultury, mając do dyspozycji skalę ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „niedostatecznie”, a 5 „bardzo dobrze”, przy dodatkowej odpowiedzi „nie

³ P. Kieliszewski, P. Landsberg, M. Poprawski, *Jakiej kultury chcą młodzi mieszkańcy Poznania*, Raport z badań sondażowych przeprowadzonych w dniach 31 maja – 12 czerwca 2010 r. na zlecenie Operatora Kandydatury Miasta Poznania do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 (materiały niepublikowane).

mam wiedzy". W Wolsztynie lista instytucji obejmowała: Wolsztyński Dom Kultury, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Wolsztyn im. Stanisława Platera oraz trzy oddziały Muzeum Regionalnego: Muzeum Marcina Rożka, Muzeum Roberta Kocha oraz Skansen Budownictwa Ludowego. Uzyskane wyniki pokazują, że stosunkowo liczna grupa badanych nie posiada wiedzy na temat działalności wymienionych instytucji. 16,5% nie jest zorientowana w kwestii działań prowadzonych przez dom kultury, 29,4% przez bibliotekę, 37,3% – Muzeum Marcina Rożka, 39,2% – Muzeum Roberta Kocha, a 24,5% przez skansen. Średnia ocen, jakie uzyskały te wolsztyńskie instytucje, wynosi odpowiednio: 3,45, 3,40, 2,92, 2,94 i 3,68. Osoby badane poproszone zostały także o określenie częstotliwości korzystania z oferty poszczególnych instytucji. Wyniki te zaskakują, gdyż okazuje się, że 23,4% badanych nigdy nie brało udziału w imprezach realizowanych przez dom kultury, 61,3% przez bibliotekę, 77,6% – Muzeum Marcina Rożka, 72% – Muzeum Roberta Kocha, a 42,1% – skansen. Pełny rozkład częstotliwości prezentuje poniższa tabela.

Tabela 8
Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Wolsztynie

	Częstotliwość korzystania – Dom Kultury		Częstotliwość korzystania – Biblioteka		Częstotliwość korzystania – Muzeum Rożka		Częstotliwość korzystania – Muzeum Kocha		Częstotliwość korzystania – Skansen	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	25	23,4	65	61,3	83	77,6	77	72,0	45	42,1
Bardzo rzadko	46	43,0	22	20,8	20	18,7	24	22,4	41	38,3
Sporadycznie	25	23,4	8	7,5	4	3,7	4	3,7	17	15,9
Często	10	9,3	7	6,6			2	1,9	4	3,7
Regularnie	1	0,9	4	3,8						
Ogółem	107	100,0	106	100,0	107	100,0	107	100,0	107	100,0

W Czarnkowie ocenie maturzystów poddane zostały następujące instytucje: Czarnkowski Dom Kultury, Kino „Światowid”, Muzeum Ziemi Czarnkowskiej oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Poziom nieznajomości działalności instytucji w tym mieście jest o wiele niższy niż w Wolsztynie i wynosi: 3,9% w przypadku domu kultury, 12,4% w przypadku kina, 19,4% – muzeum i 20,3 – biblioteki. Średnia uzyskanych ocen przedstawia się odpowiednio: 3,59, 2,46, 2,96 i 3,64. Jeśli chodzi o częstotliwość korzystania z oferty instytucji w Czarnkowie, zaledwie 5,4% badanych nie brało nigdy udziału w przedsięwzięciach domu kultury, 17,1% – kina, 40,3 – muzeum, a 34,9% – biblioteki. Większość ankietowanych korzysta z oferty instytucji kultury bardzo rzadko lub sporadycznie. Pozytywną stroną wyników jest

to, że więcej niż co piąty maturzysta często uczestniczy w imprezach domu kultury. Pełen zakres danych znajduje się w tabeli poniżej.

Tabela 9

Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Czarnkowie

	Częstość Korzystania - Dom Kultury		Częstość Korzystania - Kino		Częstość Korzystania - Muzeum		Częstość Korzystania - Biblioteka	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	7	5,4	22	17,1	52	40,3	45	34,9
Bardzo rzadko	39	30,2	62	48,1	56	43,4	43	33,3
Sporadycznie	49	38,0	37	28,7	20	15,5	20	15,5
Często	28	21,7	6	4,7	1	0,8	14	10,9
Regularnie	6	4,7	2	1,6			7	5,4
Ogółem	129	100,0	129	100,0	129	100,0	129	100,0

W Gnieźnie zapytano o Miejski Ośrodek Kultury, Teatr im. Aleksandra Fredry, Muzeum Początków Państwa Polskiego, Klub Muzyczny „Młyn” oraz Centrum Kultury „Scena to dziwna”. Brak wiedzy o działalności Miejskiego Ośrodka Kultury zadeklarowało 9,1%, teatru - 6,7%, muzeum - 7,9%, klubu muzycznego - 8,5%, a ośrodka „Scena to dziwna” - 28% badanych, przy czym jest to instytucja działająca 2 lata. Średnia ocen, uzyskanych przez poszczególne instytucje wynosi w tym przypadku kolejno: 3,13, 3,16, 2,75, 4,05 i 3,43. Jeśli chodzi o częstotliwość uczestnictwa w przedsięwzięciach oferowanych przez poszczególne instytucje, w imprezach realizowanych przez ośrodek kultury nigdy nie uczestniczyło 26,4%, w spektaklach Teatru im. Aleksandra Fredry - 17,8%, muzeum - 35,2%, klubu „Młyn”

Tabela 10

Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Gnieźnie

	Częstotliwość korzystania - Miejski Ośrodek Kultury		Częstotliwość korzystania - Teatr		Częstotliwość korzystania - Muzeum		Częstotliwość korzystania - Klub Muzyczny Młyn		Częstotliwość korzystania - Centrum Kultury Scena to dziwna	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	43	26,4	29	17,8	57	35,2	53	32,5	77	47,2
Bardzo rzadko	68	41,7	62	38,0	63	38,9	20	12,3	39	23,9
Sporadycznie	39	23,9	55	33,7	32	19,8	42	25,8	35	21
Często	11	6,7	15	9,2	5	3,1	36	22,1	11	6,7
Regularnie	2	1,2	2	1,2	5	3,1	12	7,4	1	0,6
Ogółem	163	100,0	163	100,0	162	100,0	163	100,0	163	100,0

- 32,5%, a ośrodka „Scena to dziwna” - 47,2% badanych. Większość z nich korzysta z oferty sporadycznie lub bardzo rzadko. Na uwagę zasługuje dość duża grupa - więcej niż co piąty badany - korzystająca regularnie z przedsięwzięć klubu „Młyn”. Pełne dane zawarte są w tabeli 10.

Wśród instytucji, o które pytano w Jarocinie, znalazły się: Jarociński Ośrodek Kultury, Kino „Echo”, Muzeum Regionalne, jego oddział zwany „skarbczykiem” (pełniący rolę galerii i jednocześnie miejsca spotkań wielu stowarzyszeń i grup nieformalnych) oraz Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Jarocin. Wiedzy na temat działalności ośrodka kultury nie posiada 8% badanych, kina - 2,7%, muzeum - 25%, skarbczyka - 33,3%, a biblioteki - 18%. Poziom średnich ocen wynosi odpowiednio: 3,39, 3,89, 3,14, 2,95 i 3,54. Jeśli chodzi o częstotliwość korzystania z imprez realizowanych przez instytucje, 8,9% badanych nigdy nie brało udziału w przedsięwzięciach organizowanych przez ośrodek kultury, 7,1% - kina, 38,7 - muzeum, 63,4 - skarbczyka, a 33,9% - biblioteki. Warto zwrócić uwagę na to, że prawie co piąty jarociński maturzysta często bierze udział w wydarzeniach domu kultury, a ponad co piąty często korzysta z oferty miejscowego kina.

Tabela 11

Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Jarocinie

	Częstotliwość korzystania - Jarociński Ośrodek Kultury		Częstotliwość korzystania - Kino		Częstotliwość korzystania - Muzeum		Częstotliwość korzystania - Skarbczyk		Częstotliwość korzystania - Biblioteka	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	10	8,9	8	7,1	43	38,7	71	63,4	38	33,9
Bardzo rzadko	36	32,1	29	25,9	52	46,8	34	30,4	38	33,9
Sporadycznie	42	37,5	43	38,4	14	12,6	6	5,4	21	18,8
Często	21	18,8	27	24,1	1	0,9	1	0,9	8	7,1
Regularnie	3	2,7	5	4,5	1	0,9			7	6,3
Ogółem	112	100,0	112	100,0	111	100,0	112	100,0	112	100,0

W Turku lista placówek kulturalnych obejmowała: Miejski Dom Kultury, Kino „Tur”, Muzeum Rzemiosła Tkackiego, Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną oraz Klub Młodzieżowy prowadzony przez Stowarzyszenie „Przystań”. 13,3% badanych deklaruje brak wiedzy na temat działań podejmowanych przez dom kultury, 2,7% nie zna oferty kina, 26,5% - muzeum, 25,7% - biblioteki i aż 47,8% - klubu. Średnia ocen, jakie uzyskały wymienione placówki, wynosi odpowiednio: 3,51, 2,65, 2,89, 3,39 i 3,34. Analiza częstotliwości korzystania z oferty wymienionych podmiotów pozwala na stwierdzenie, że 18,6% badanych nigdy nie korzystało z oferty domu kultu-

ry, 8% kina, 38,9% muzeum, 47,8 biblioteki, a 77% klubu. Zdecydowana większość maturzystów z Turku korzysta z oferty sporadycznie lub bardzo rzadko.

Tabela 12

Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Turku

	Częstotliwość korzystania - Dom Kultury		Częstotliwość korzystania - Kino		Częstotliwość korzystania - Muzeum		Częstotliwość korzystania - Biblioteka		Częstotliwość korzystania - Klub Młodzieżowy	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	21	18,6	9	8,0	44	38,9	54	47,8	87	77,0
Bardzo rzadko	44	38,9	29	25,7	51	45,1	27	23,9	9	8,0
Sporadycznie	33	29,2	57	50,4	18	15,9	17	15,0	12	10,6
Często	13	11,5	15	13,3			12	10,6	3	2,7
Regularnie	2	1,8	3	2,7			3	2,7	2	1,8
Ogółem	113	100,0	113	100,0	113	100,0	113	100,0	113	100,0

W Kępnie badanymi instytucjami były: Kępiński Ośrodek Kultury, Kino „Sokolnia”, Muzeum Ziemi Kępińskiej im. Tadeusza Piotra Potworowskiego, Samorządowa Biblioteka Publiczna oraz Powiatowa Biblioteka Publiczna. Deklaracje nieznanomości oferty wynoszą: 31% w przypadku ośrodka kultury, 8% - kina, 15% - muzeum, 23,2% - biblioteki samorządowej i 8,9% - biblioteki powiatowej. Średnie wartości ocen kształtują się kolejno na poziomie punktów: 3,17, 2,25, 2,87, 3,28 i 3,47. Wskaźniki częstotliwości ujęte zostały w poniższej tabeli. 40,6% maturzystów nie korzystało nigdy z oferty ośrodka kultury, 15,8% - kina, 35,6% - muzeum, 47,5% - biblioteki samorząd-

Tabela 13

Częstotliwość korzystania z oferty poszczególnych instytucji kultury w Kępnie

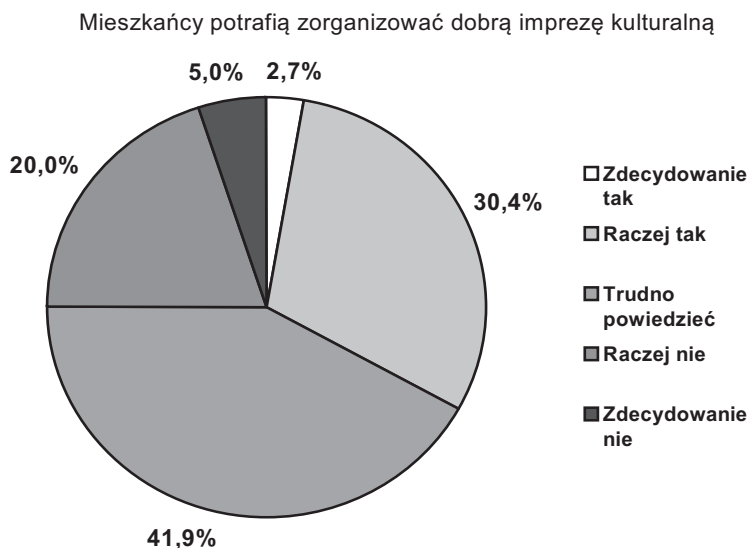
	Częstotliwość korzystania - Ośrodek Kultury		Częstotliwość korzystania - Kino		Częstotliwość korzystania - Muzeum		Częstotliwość korzystania - Samorządowa Biblioteka		Częstotliwość korzystania - Powiatowa Biblioteka	
	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%	liczebność	%
Nigdy	41	40,6	16	15,8	36	35,6	47	47,5	30	30,0
Bardzo rzadko	24	23,8	50	49,5	44	43,6	27	27,3	30	30,0
Sporadycznie	22	21,8	28	27,7	18	17,8	16	16,2	27	27,0
Często	9	8,9	6	5,9	2	2,0	8	8,1	13	13,0
Regularnie	5	5,0	1	1,0	1	1,0	1	1,0		
Ogółem	101	100,0	101	100,0	101	100,0	99	100,0	100	100,0

dowej, a 30% – biblioteki powiatowej. Warto zauważyć, że tak wysoki odsetek osób nie biorących udziału w przedsięwzięciach ośrodka kultury wynikać może z faktu, iż funkcjonuje on od niedawna, po kilkunastoletniej przerwie.

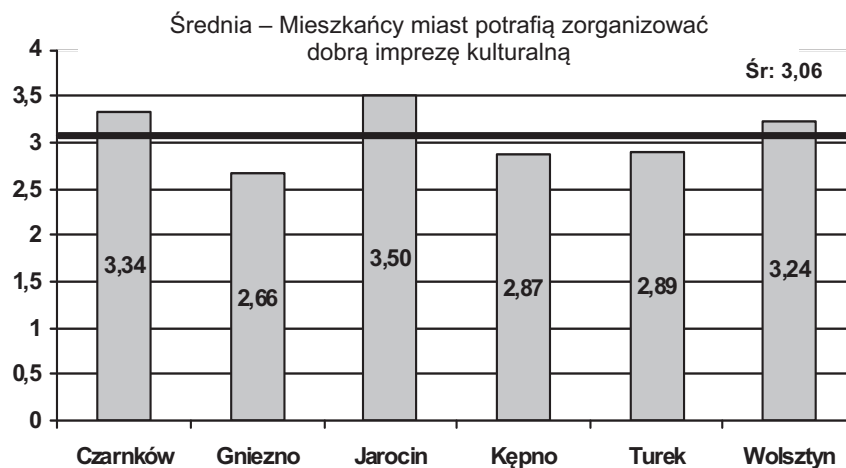
Osobom badanym przedstawiona została lista tez, dotycząca różnych aspektów kulturalnego życia w ich mieście. Podobnie jak w jednym z wcześniej omawianych pytań, mieli oni przy tym do dyspozycji pięciostopniową paletę odpowiedzi: „zdecydowanie tak”, „raczej tak”, „trudno powiedzieć”, „raczej nie”, „zdecydowanie nie”. Odpowiedziom tym przypisana została pięciostopniowa skala ocen, gdzie najwyższa wartość oznacza „zdecydowanie tak” (5), a najniższa „zdecydowanie nie” (1). Dzięki temu możliwe jest obliczenie wartości liczbowej, określającej poziom średniej zgodności z proponowanymi tezami.

Z twierdzeniem, iż „mieszkańcy miasta potrafią zorganizować dobrą imprezę kulturalną”, w sposób zdecydowany zgodziło się 2,7% badanych, odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 30,4%, „trudno powiedzieć” 41,9%, „raczej nie” 20%, a „zdecydowanie nie” 5%. Średnia wartość zgodności z tym stwierdzeniem wynosi 3,06 punktu. Odchylenia od niej są nieznaczne, choć warto zauważyć, że najlepiej o mieszkańcach, jako organizatorach wydarzeń kulturalnych, myślą młodzi mieszkańcy Jarocina (3,5) i Czarnkowa (3,34), a najgorzej – Gniezna (2,66).

Wykres 21

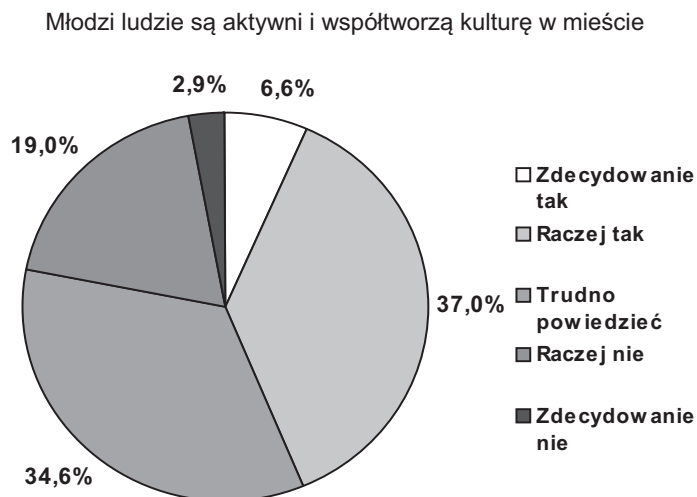

Wykres 22

Kolejne twierdzenie dotyczyło oceny aktywności własnej grupy wiekowej. Z tezą, iż młodzi ludzie są aktywni i współtworzą kulturę w mieście, zdecydowanie zgodziło się 6,6% badanych, odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 37%, „trudno powiedzieć” 34,6%, „raczej nie” 19%, a „zdecydowanie nie” 2,9%. Średnia wartość zgodności dla proponowanego stwierdzenia wynosi 3,25 punktu, bez istotnych odchyień w przypadku poszczególnych miast.

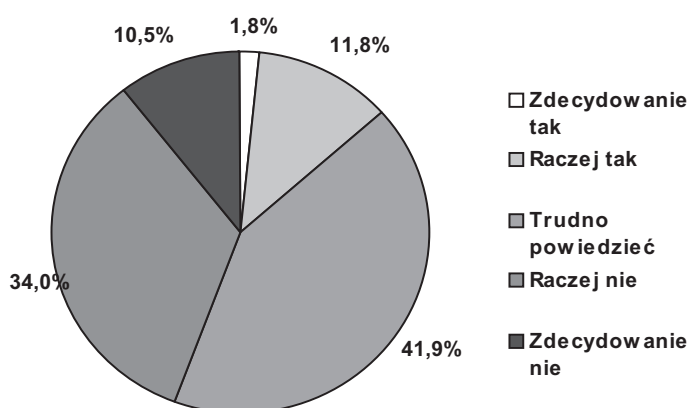
Wykres 23

Następna teza dotyczyła działalności w mieście wybitnych artystów. Zgodziło się z nią w sposób zdecydowany 1,8%, „raczej tak” odpowiedziało 11,8%, „trudno powiedzieć” 41,9%, „raczej nie” 34%, a „zdecydowanie nie” 10,5%. Średnia wartość zgodności z tezą wyniosła tu 2,6 punktu, podobnie jak poprzednio – bez istotnych odchyień w przypadku poszczególnych miast.

Wykres 24

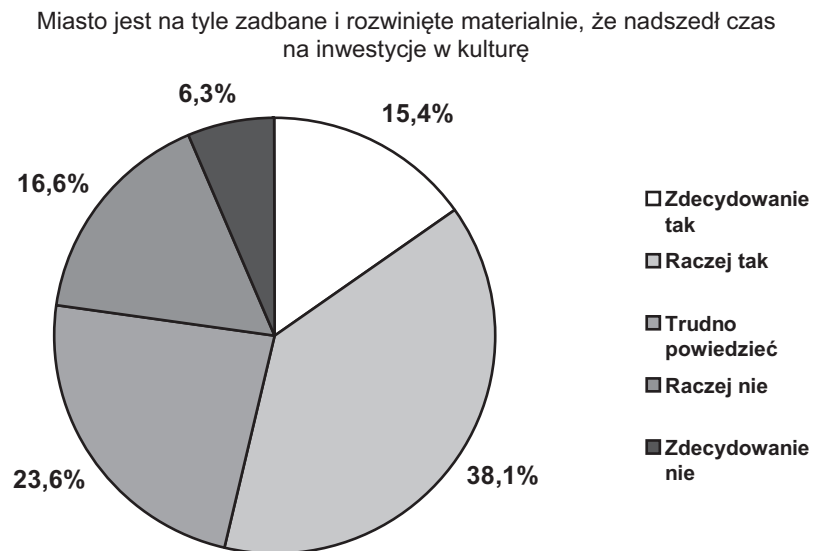
W mieście działa wielu wybitnych artystów

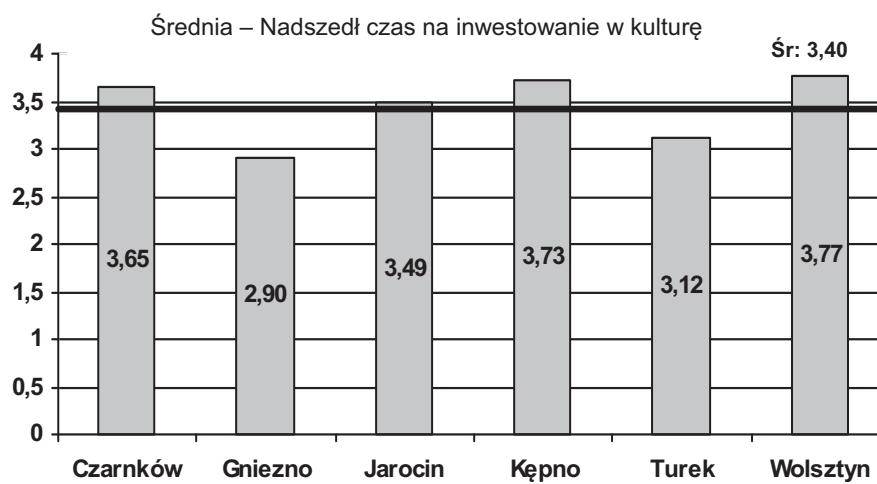
Kolejne twierdzenie miało na celu zbadanie poziomu zgodności z określonymi priorytetami rozwoju miast. Z tezą, iż „miasta są już zadbane i rozwinięte materialnie w wystarczającym stopniu, a teraz przyszedł czas na silne inwestowanie w kulturę”, zgodziło się w zdecydowany sposób 15,4%, odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 38,1%, „trudno powiedzieć” 23,6%, „raczej nie” 16,6%, a „zdecydowanie nie” 6,3%. Średnia wartość zgodności wobec tego stwierdzenia wynosi 3,4 punktu, przy czym najwyższy poziom zgodności wykazali w tym przypadku młodzi mieszkańcy Wolsztyna (3,77), a najniższy Gniezna (2,90).

Następnie porównano rodzimą ofertę kulturalną z ofertami innych miast o podobnej wielkości. Z tezą, że w rodzimym mieście propozycje kulturalne są lepsze od tych, które znaleźć można w podobnej wielkości miastach w Wielkopolsce, w zdecydowany sposób zgodziło się 6,5% badanych, odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 22,3%, „trudno powiedzieć” 42,7%, „raczej nie” 20,5%, a „zdecydowanie nie” 8%. Średnia wartość zgodności wobec proponowanego stwierdzenia wynosi 2,99 punktu, największa w Jarocinie (3,37), a najmniejsza w Gnieźnie i Kępnie (po 2,71).

Wykres 25

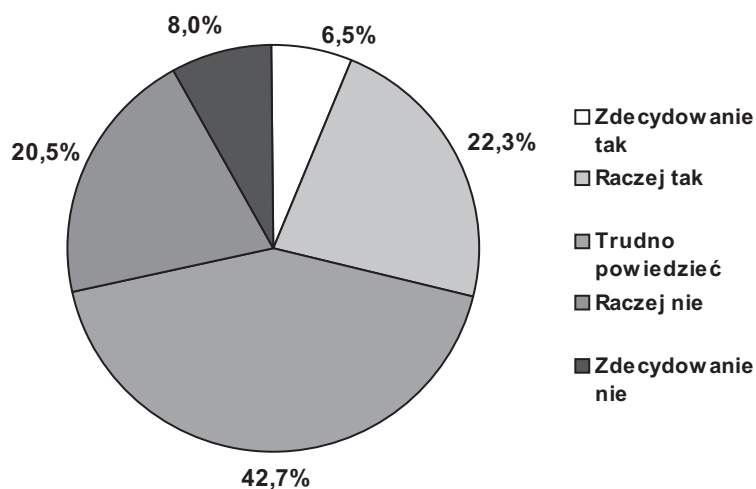

Wykres 26

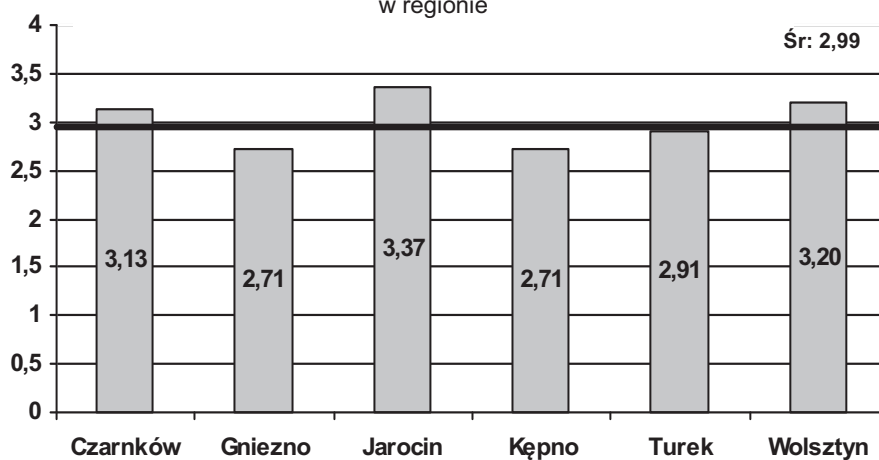
Wykres 27

Oferta kulturalna w mieście jest lepsza niż w innych miastach w regionie

Wykres 28

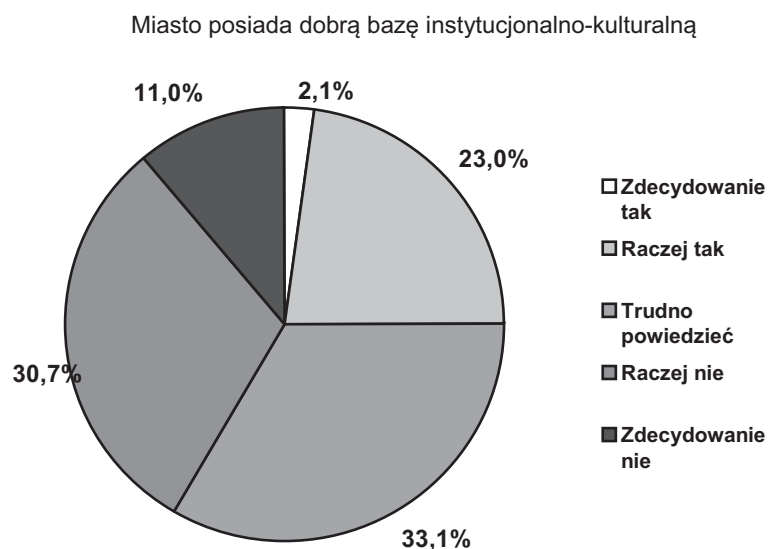
Średnia – Oferta kulturalna w mieście jest lepsza niż innych miast w regionie

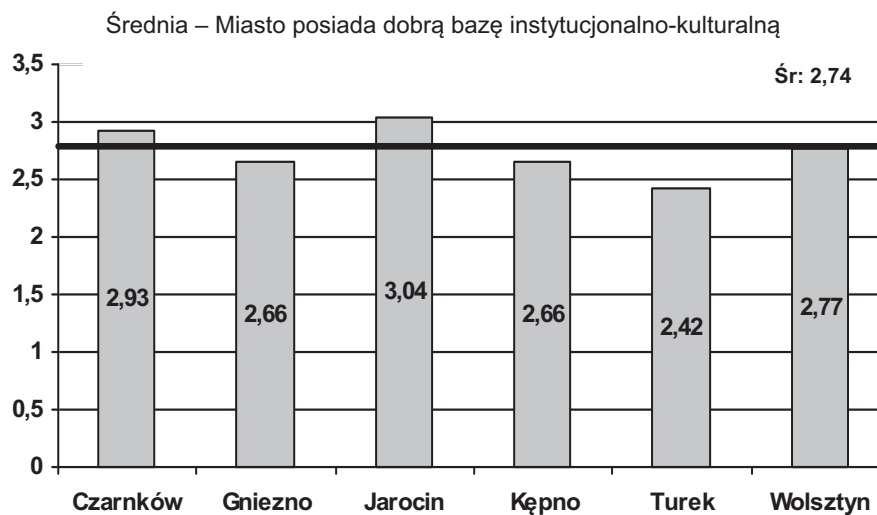
Kolejne oceny dotyczyły infrastruktury kultury. Z tym, że miasto posiada dobrą bazę instytucjonalno-kulturalną (np. nowoczesne lub wyremontowane budynki instytucji kultury), zgodziło się w sposób zdecydowany 2,1% badanych, „raczej tak” odpowiedziało 23%, „trudno powiedzieć” 33,1%, „raczej nie” 30,7%, a „zdecydowanie nie” 11%. Średnia zgodności

wyniosła w tym przypadku 2,74 punktu, najwyższa była w Jarocinie (3,04), najniższa w Turku (2,42).

Wykres 29

Wykres 30

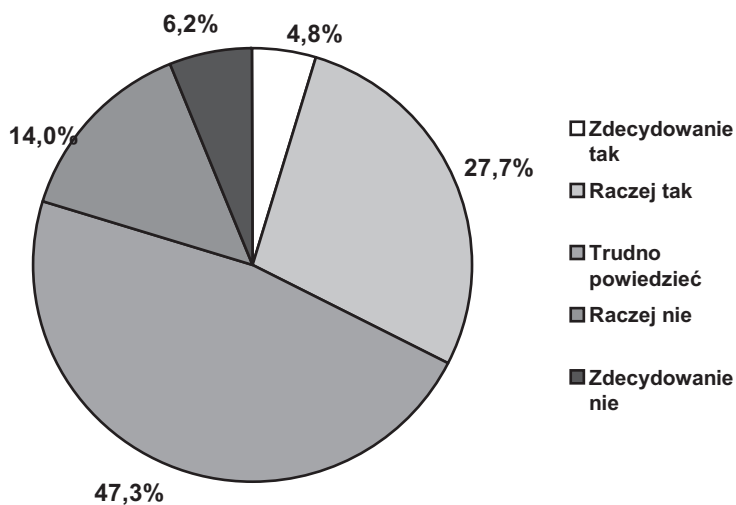

Ostatnia z tych dotyczyła osób zajmujących się kulturą w mieście. Ze stwierdzeniem, iż kultura zajmują się ludzie kompetentni i otwarci na pomysły innych, zgodziło się zdecydowanie 4,8% badanych, „raczej tak” od-

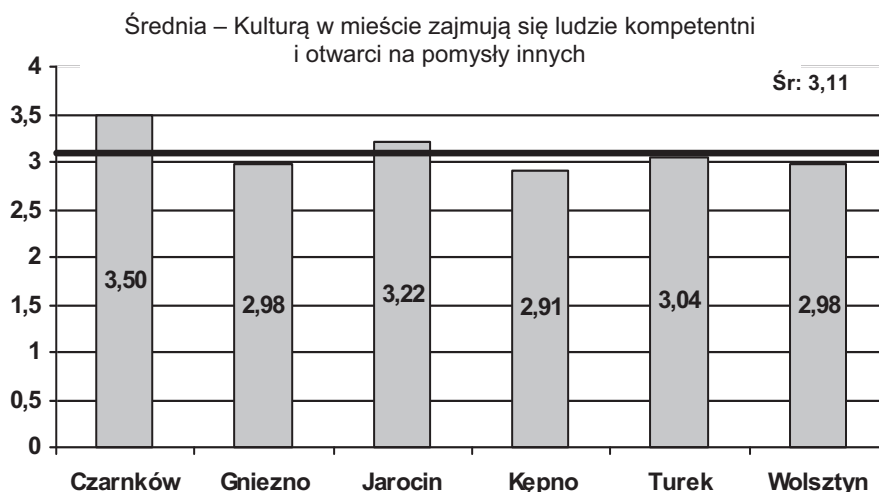
powiedziało 27,7%, „trudno powiedzieć” 47,3%, „raczej nie” 14%, a „zdecydowanie nie” – 6,2%. Średnia wartość zgodności wobec proponowanego stwierdzenia wyniosła 3,11 punktu, najbardziej przekonani do kompetencji wspomnianych osób są licealiści z Czarnkowa (3,5) i Jarocina (3,22), najmniej Kępna (2,91).

Kulturą w mieście zajmują się ludzie kompetentni i otwarci na pomysły innych

Wykres 31

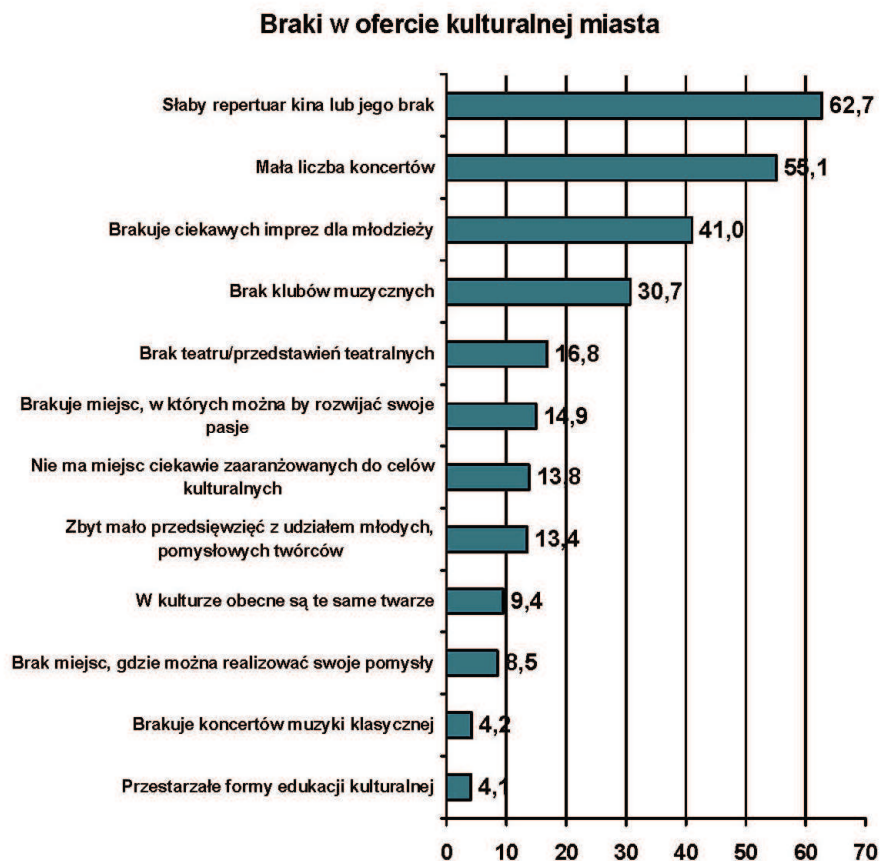
Wykres 32

Jednym z podstawowych celów prowadzenia badań nad kulturą w sześciu powiatowych miastach Wielkopolski było określenie deficytów tej sfery. Służyło temu między innymi pytanie o braki w ofercie kulturalnej. Zestaw odpowiedzi zawierał dwanaście różnorodnych zjawisk, przy czym respondenci poproszeni zostali o wybór najwyżej trzech, które uznali za najistotniejsze. W ogólnym zestawieniu do najczęstszych wskazań należą: słaby repertuar kina lub (w niektórych miastach) jego brak (62,7%), mała liczba koncertów (55,1%), brak ciekawych imprez dla młodzieży (41%) i klubów (30,7%). Rzadsze wskazania dotyczyły miejsc, w których można rozwijać swoje pasje (14,9%), małej liczby przedstawień teatralnych (16,8%), miejsc, które w ciekawy sposób byłyby zaaranżowane do celów kulturalnych (13,8%), przedsięwzięć z udziałem młodych, pomysłowych twórców (13,4%). Odnosząc się do poszczególnych miast, stwierdzić można, że mieszkańcom Czarnkowa najbardziej brakuje odpowiedniego repertuaru w kinie (65,4%), koncertów (55,1%) oraz ciekawych imprez dla młodzieży (52,8%). W przypadku maturzystów z Gniezna, wskaźniki te wyniosły odpowiednio: 61,3%, 54,0% i 31,3%, Kępna 66,7%, 51,5% i 36,4%. Podobnie jest w Turku, gdzie z funkcjonowania kina niezadowolonych jest 75,0% badanych, koncertów brakuje 58,0% maturzystów, a ciekawych przedsięwzięć dla młodzieży – 45,5%. W przypadku Wolsztyna wskaźniki te wynoszą 82,8%, 52,5% i 45,5%. Inaczej jest w Jarocinie, gdzie żaden ze wskaźników nie przekroczył wartości 50%, a najczęściej wskazywanymi deficytami były: mała liczba koncertów 48,2%, słaby repertuar kina (38,2%), brak ciekawych imprez dla dzieci i młodzieży (35,5%), a także klubów muzycznych (31,8%) oraz brak przedstawień teatralnych (24,5%).

Jedną z trudniejszych kwestii, jaka postawiona została przed respondentami, dotyczyła strategii rozwoju kultury w mieście na najbliższe lata. Uczniowie mieli odpowiedzieć na pytanie, czy ich zdaniem miasto posiada taką strategię, mając do dyspozycji następującą skalę odpowiedzi: „zdecydowanie nie”, „raczej nie”, „trudno powiedzieć”, „raczej tak”, „zdecydowanie tak” oraz „nie mam zdania/wiedzy”. Problematyczność pytania wynikała z dwóch względów. Po pierwsze, większość samorządów nie tworzy osobnych sektorowych strategii dla kultury. Praktyka jest taka, że samorządy realizują zadania z zakresu kultury, mając do dyspozycji bardzo ogólnie określone cele, skupiając się przy tym niemal wyłącznie na zarządzaniu operacyjnym, przy braku zarządzania strategicznego. Po drugie natomiast, skierowanie tego rodzaju pytania do maturzystów stwarzało ryzyko napotkania na nie dość wysokie ich kompetencje w tym zakresie. Kwestię tę zdecydowano się pomimo wspomnianych wątpliwości poruszyć ze względu na wagę odczuć dotyczących kierunków rozwoju kultury w miastach.

Wykres 33

Tam, gdzie respondenci dostrzegają w jakimś stopniu obecność strategii, czy ukierunkowanych działań samorządu, wykazują większe zadowolenie z oferty kulturalnej. Najwięcej wskazań odnotowano w przypadku odpowiedzi „trudno powiedzieć” – aż 42,6%. Sporo badanych uznało, że nie posiadają w przedmiotowej kwestii dostatecznej wiedzy (20,8%). Odpowiedź „zdecydowanie tak” wybrało w tym przypadku niespełna 1% badanych, „raczej tak” 11,1%. Najwięcej tych ostatnich odnotowano w Jarocinie (19,8%), Czarnkowie (15,5%) oraz Wolsztynie 12,1%, mniej w Kępnie (5,9%), Turku (6,3%) i Gnieźnie (7,4%). Rozkład odpowiedzi negatywnych był w tym przypadku następujący: „zdecydowanie nie” opowiedziało się ogółem 7,9% badanych, najwięcej w Kępnie (14,9%) i Gnieźnie (13%), najmniej w Jarocinie (1,8%) i Czarnkowie (3,1%). Z kolei „raczej nie” odpowiedziało ogółem 16,8% maturzystów, najwięcej w Gnieźnie (22,2%) i Turku (20,7%), a najmniej w Jarocinie (9,9%).

Tabela 14
Opinie dotyczące posiadania przez miasto strategii rozwoju kultury

		Miasto						Ogółem
		Czarnków	Gniezno	Jarocin	Kępno	Turek	Wolsztyn	
Zdecydowanie nie	liczebność	4	21	2	15	9	6	57
	%	3,1	13,0	1,8	14,9	8,1	5,6	7,9
Raczej nie	liczebność	17	36	11	18	23	16	121
	%	13,2	22,2	9,9	17,8	20,7	15,0	16,8
Trudno powiedzieć	liczebność	55	65	50	51	48	38	307
	%	42,6	40,1	45,0	50,5	43,2	35,5	42,6
Taczej tak	liczebność	20	12	22	6	7	13	80
	%	15,5	7,4	19,8	5,9	6,3	12,1	11,1
Zdecydowanie tak	liczebność	1		1	1	1	2	6
	%	0,8		0,9	1,0	0,9	1,9	0,8
Nie mam zdania/ wiedzy	liczebność	32	28	25	10	23	32	150
	%	24,8	17,3	22,5	9,9	20,7	29,9	20,8
Ogółem	liczebność	129	129	162	111	101	111	107
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Respondenci poproszeni zostali także o wskazanie grup, którym oferuje się najmniej, jeśli chodzi o wydarzenia kulturalne. Najwięcej głosów skoncentrowało się tu na młodzieży – grupie bliskiej osobom badanym. Odpowiedzi takiej udzieliło 28,7% uczniów. Wskazań tych było więcej niż w przypadku grupy osób wykluczonych lub najbardziej zagrożonych społecznym wykluczeniem: bezrobotni, bezdomni, niemający. Wskazanie młodzieży, jako grupy, której poświęca się najmniej uwagi w ofercie kulturalnej, różniło się znacząco w poszczególnych miastach: najczęściej w Wolsztynie (39,6%), nieco mniej w Kępnie (35,3%), Czarnkowie (31,1%), podczas gdy w Jarocinie zaledwie 19,6%. Sporo odpowiedzi skoncentrowało się także na innych grupach: osobach mieszkających poza miastem (ogółem 15,8%), ludziach w średnim wieku – pracujących (ogółem 13,5%) oraz seniorach (ogółem 11,6%).

Wśród miast, gdzie osoby mieszkające poza miastem uznano za najbardziej poszkodowane, jeśli chodzi o ofertę kulturalną, znalazły się Kępno (21,2%), Jarocin (18,6%) i Gniezno (18,2%). W niewielkim stopniu problem ten jest dostrzegany przez mieszkańców Turku (8,4%). Pracujący w wieku średnim otrzymali najwyższy odsetek wskazań w Jarocinie (18,6%), najmniej-

szy w Czarnkowie (9,2%). Z kolei seniorzy są postrzegani jako grupa porzrzywdzona przez zbyt skromną ofertę kulturalną najbardziej przez mieszkańców Turku (16,8%), a najsłabiej Kępna (5,9%).

Tabela 15

Grupa najbardziej wykluczona z życia kulturalnego w poszczególnych miastach

		Miasto						Ogółem
		Czarnków	Gniezno	Jarocin	Kępno	Turek	Wolsztyn	
Dzieci	liczebność	2	2	2	5	2	5	18
	%	1,7	1,3	2,1	5,9	1,9	5,5	2,7
Młodzież	liczebność	37	44	19	30	23	36	189
	%	31,1	27,7	19,6	35,3	21,5	39,6	28,7
Osoby pracujące, w średnim wieku	liczebność	11	23	18	9	17	11	89
	%	9,2	14,5	18,6	10,6	15,9	12,1	13,5
Bezrobotni, bezdomni	liczebność	33	42	24	17	37	20	173
	%	27,7	26,4	24,7	20,0	34,6	22,0	26,3
Osoby starsze	liczebność	17	14	16	5	18	6	76
	%	14,3	8,8	16,5	5,9	16,8	6,6	11,6
Osoby mieszkające poza miastem	liczebność	19	29	18	18	9	11	104
	%	16,0	18,2	18,6	21,2	8,4	12,1	15,8
Inne	liczebność		5		1	1	2	9
	%		3,1		1,2	0,9	2,2	1,4
Ogółem	liczebność	119	159	97	85	107	91	658
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Analiza przedstawionych danych powinna być wskazówką dla samorządów lokalnych, które mogą z nich wyciągnąć szereg konkretnych wniosków. Podstawowe są te, dotyczące podmiotowego traktowania mieszkańców, np. poprzez badania ich potrzeb i preferencji. Nie dotyczy to tylko miast objętych badaniem. Inną ważną kwestią jest usytuowanie instytucji kultury w życiu mieszkańców miast powiatowych. 60-70% negatywnych wskazań w konkretnym zakresie powinno być dla samorządu istotną motywacją do zmian lub korekt.